

Յ Է Լ Է Ք

ՄՈՒՍՍԱՎՎԷՐ

ՐԻՍԱԼԷՅԻ ԻԼՄԻՅԷ, ԷՏԷՊԻՅԷ, ՍԱՆԱԻՅԷ, ԹԻԻՃՃԱՐԻՅԷ, ՀԻՔԵԱԵԷ ՎԷ
ՄԷՊԱՀԻՍԻ ՄԻԻՖԻՏԷՅԻ ՍԱԻՐԷ

Ի Մ Ս Հ Ր Ե Շ Տ Ա Ն

Մինչ երգես ընդ երեկս
Ոգեխառն փարեալ յիս,
Լուիցես մեղմանոյշ
Գանգս առ քեզ զիմ սրտիս,
Բոյդ գեղգեղ յոյժ ածէ
Զաւուրս իմ գեղանեսն.

Երգես դու միշտ
Տարփելիդ վեհ:

Մինչ ժպտիս սէր և խանդ
Ի շրթունս քո փթթի,
Եւ դժխեմըն կասկած
Իսկ և իսկ փարատի,
Ո՛հ, ի խինդ անկեղծիկ
Անքիժ սիրտ քո յայտնի,

Ժպտեաց դու միշտ
Իմս սիրելի:

Մինչ խաղաղ կաս ի քուն
Նրսեմաւ՝ հուպ ի յիս,
Մըրմընջէ քոյին շունջ
Դաշն բանս անուշից
Գեղ մարմնոյդ տարասքող
Երեւի հոլանքի

Ննջես դու միշտ
Իմ գեղանի:

Մինչ ասես սիրեմ զքեզ,
Սէր իմ, սիրտս հաւատայ
Եւ զոգցես երկինք իսկ
Բանայցին յիմ վերայ,
Յաչաց քոց բոցափայլ
Յայտին կայծք տարփանաց,
Սիրեա հրեշտակ
Իմ սիրարժարժ:

Ահա յայս բառս քառեակ
Կեանք երկրիս պարփակին,
Բաստ համակ տենչալի,
Բաստ անմեղ և բարի,
Հրապոյր իսկական
Զմայլումն սրտեռանդ
Երգ եւ ժմիտ
Նինջ և խանդ:

Վ Ի Ք Թ Ո Ր Հ Ի Ի Կ Օ

(Թարգմանեց Խաչատուր Ս. Պաղտատեան)

ԿԻՍԱՐԻԱ, 20 Ապրիլ 1882

ՖՐԱՆՔԼԻՆ

Պրանքին 1706 թարիխինստէ Միւճ-
թէմաի Ամէրիգանըն Պօթօն շէհրին-
տէ թէվէլիւա էաիպ, սիննի սէպա-
վէթինտէ մըգտարը քեաֆի թաճսիլի
ուլում էթտիքտէն սօնրա, պիր մաթ-
պաաճը եանընա կիրմիշ իտի:

Քէնտիսինտէ օլան թապիի զէքեա-
վէթ, վէ շէվզ ու զայրէթ սէպէպիյ-
լէ, չօդ սիւրմէկիպ պաշը պաշընա
պիր մաթպաա քիւշտտ էյլէտի, վէ
օլ կիւնիւն հիւքմիւնճէ Միւճթէմաի
Ամէրիգտաա չըզան եէվմի հէման պիր
գաշ նիւսիսէ (') զաղէթանըն պիրիսի-

(') Եէտի սէնէ էվլէլինին պիր իսրաքիւ-
րիգինէ նազարէն, Միւճթէմաի Ամէրիգա-
տա մէզհէպէ, իւմէ վէ հէր նէվի սանա-
թա տաիր օլարագ նէշր օլունան պինլը-
ճէ րիսալէյի մէվզուլէտէն պաշդա,
678 տալտ եէվմի, վէ 5554 տալտ հաֆ-
թալըգ օլարագ, ճէման 6252 նիւսիսէ

նի տաիսի, մումաիլէյի տէրէօհտէ է-
տէրէք նէշր էաէրաի:

Պու զաթըն միւթէատտիտ թէէլի-
ֆաթը մէշուրէսի, վէ կիւն պէ կիւն
քէսպի ինթիշար էաէն էհիւեթ վէ
մալիւմաթը ֆէվզ էլ զաեէսի սէպէ-
պիլլէ, զն եէտինճի տէհրին էն մէշ-
հուր ֆէյլէսօֆլարընտան պիրիսի աոտ
օլունմուշ, վէ իսի շէրիֆի էսէրի
պէրկիւզիտէլէրիլլէ մաալիւմիւ աոմէ
օլմուշ տուր:

Մումաիլէյի իւմ ու զէքեալէթիլլէ
պէրապէր, զաեէթ տէ հիւնիւ իտա-
րէեէ միւզթէտիր պիր զաթը ալի
գաաիր օլուուզընա մէպնի, Միւճթէ-

միւթէլիլի զաղէթալար նէշր օլունմազ-
տա պուլունտուզու, վէ շիմաիլէրտէ իսէ,
հէման պիր բուպու գաաար տահա ար-
թըրըլուրընըն միւսպէթ օլուուզու, 176
սէնէ զարֆընտա Ամէրիգանըն հէր ճի-
հէթլէ տէրէճէյի թէգաաալիւմիւնիւն ան-
նաշըլմուսը իջուն, պիր միգէաաը հիսապ
աոտ օլունաա կէրէք տիր:

ման Ամերիգա թարափընտան պիր ա-
րալըգ Թըրանսա սեփարէթինէ թանին
օլունմուշ, վէ թուլ միւտտէթ հիւս-
նիւ իֆայը մէհմուրիեթ վէ իպրազը
ֆէթանէթ էթտիյի ճիհէթլէ, նամը
նամիլէրի պիւթիւն էվրօպստա տալսի
կէրէյի կիպի շուեու պուլմուշ տուր:

Թրանքլին ֆէյլէսօֆ, տիւնեատա
էսէրի զայպ օլմսեաճագ, վէ թա-
րիստէ պիւեիւք պիր եէր թուլթմուշ
օլարագ, էյէֆթըրիգա իւզէրինտէ ա-
թիտէ պէեան էտէճէյիմիզ հալի քէշֆ
էթմիշ տիր քի, նէթիճէսի 80 սէնէ
սօնրա, շիմտիքի պիր գաշ տագըգա-
լար զարփընտա չար ճանիպի ճիհան
իլէ միւխապէրէ էթմէքլիք մուվաֆ-
ֆագիեթինէ նաիլ էթմիշ օլսն Թէ-
շէդրաճըն իթթիրասընը պատի օլմուշ
տուր:

Թրանքլին շիւշէյին էյէֆթըրիգ
գուվլէթլիյէ վուգու պուլսուղունու
տէրք էտէրէք, պունու պիլ ֆիիլ
թէճըրիւպէ էթմէքլիյէ գարար գըլտը,
վէ ըսիմտէ կէօրիւլտիւյիւ վէճհէ,
պուլանըգ հալալը կիւնիւն պիրիսին-
տէ պիր ույուրմա չըգարտը, վէ իբի-
նին էլինէ եագըն պիր եէրինէ անախ-
թար թագըպ, վէ օնու աա եինէ իբ
իլէ, եէրէ գօտուղու պիր թիմուր
թօփուն հալգասընա պաղլատը, պիր
գաշ սանիյէտէն սօնրա հավատա օ-
լան էյէֆթըրիգա, անախթարա թէէ-
սիր էտէրէք, ուշուրմա իրինին խա-
ֆիֆ սիւրէթտէ պիր սիլքինտի հասլ
էթմէքտէ օլտուղունու ֆարգ պիրլէ,
էլինի անախթարա տօգունտուրմա-
տա, մէզքիւր սիլքինտինին քէնտիսինէ
տալի ճիւղիճէ թէէսիրի վագը օլ-
տուղունու չագտը, վէ իշթէ շիմէք
մագարրաթընը տաֆի օլմագ իւզըէ,

իհտաս էթմիշ օլտուղու Թիւնուր սը-
րըգ պու թէճըրիւպէսինին սէմէրէյի
հասէլէսի տիր:

Նիտան սօնրա շիմտիեէ գատար
միւքէլլէֆ վէ եիւքսէք պինալար, գու-
լէլէր, էվլէր, վէ կէմիլէր զիքր օլա-
նան Թիւնուր սըրըգ ստէսինտէ շիւ-
շէֆ պէլիյէսինաէն մուհաֆազա օլու-
նա պիլմէքտէ, վէ խուսուսիյլէ պօրա
վէ ֆուրթունասը, վէ շիւշէֆ չագը-
մասը քէսիր իւլ վուգու օլսն մահալ-
լէրտէ, իշպու միւլթէրիեաթըն փէք
չօգ սէմէրէյի նաֆիասը կէօրիւլմէքտէ
տիր:

Ս Է Ա Տ Ե Թ Ի Ի Ն Ս Ա Ն Ի Յ Է

Սեգիպինճի Աիւսխէսհէն Տեվալ (սահի. 124)

Կէրէս, հէր նէ գատար էամրիւն
իւք գատէմէսինէ փանիհատէյի տու-
խուլ էտէն չօճուգլարը, իքի նէվի
թէէսիր ալթընտա կէօլթէրմէքտէ,
վէ էնվաի մէզպուրէտէն պիրիսինի
լուհ, վէ տիկէրինի իղֆալաթ թէս-
միեէ էյլէմէքտէ իսէ տէ. հիւքմիւ
թապիաթա, վէ Արիստոտէլ նամֆէյ-
լէսօֆուն մէթօսունա իսթինատէն,
պիզ պու թէէսիրի իւշ նէվէ թագ-
սիւմ, վէ էսպապը միւճիւպէսինի պէր
վէճհի զիր թէրգիւմ էտէրիզ:

Եվվէթ, չօճուգլարըն թէվէլլիւտիւ,
նէ գատար տա վալիտէյն թարափըն-
տան հիւնիւ իֆայը վագիֆէ թահ-
թընտա օլարագ վագը օլմուշ օլսա,
թէրքիպաթը պէտէնիյէլէրի, վէ մա-
եէյի ասիյէլէրի իճապընտան օլարագ,
եինէ զիքր օլունան իքի նէվի թէէսի-
րաթա թապի օլաճագլարը մուլթագ
տըր:

Նանի տէմէք իսթէեօրուզ քի, պա-
ղի չօճուղլար թապիի հիւսնիւ հալ վէ
ախլեազա մալիք, վէ պաղիլէրի տէ,
էֆալը մէզմուճէեէ մէյեալ վէ սալիք
օլուր, վէ պուսլարտան էվլէլէլէրին
ֆէնալըզա ճէլպ էախլէմէմէսինճէ օ-
լան էֆնիլէթ իլէ, սօնրաքիլէրին իղ-
ֆալաթը վազասատան, (1) մուհաֆա-
զասը ճիհէթիլէ լեաղըմ կէլէն հիմ-
մէթ, խըլգէթէ մուալլադ օլուպ, վէ
լէրէսին չօճուղլարը իրի սընըֆա
թադսիմ էատէք, պիր գըմմընը բուհ,
վէ ախլէր գըմմընը իղֆալաթ հիւք-
միւ ալթընա վէրսիշ օլմասը պու էֆ-
քեալա միւպթէնի տիր:

Լաքին չօճուղլարն, եալընըզ թա-
պէն իղֆալաթա մէյեալ օլան, վէ
եախօս իղֆալ էախլէմէսի կիւճճէ պու-
լունան տէմէքլէ սընըֆը պիթմէեիպ,
պիր սընըֆ տահա վար տըր քի, օն-
լարտա թէրքիպաթը պէտէնիլէնին
նադսիլէթիլտէն նաշի, իղֆալա հա-
ճաթ պըրադմադսըզըն թըյնէթի ա-
լիլէլէրինտէ մէրլիւզ օլան խապասաթ
թահրէրի իլէ, պաշընը ալըպ ֆէնա-
լըզ թարաֆընա կէտէնլէր, վէ պիղիմ
թաեիլն էտէճէյիլիլ իւշիւնճիւ գըմմ
իտէ, իշթէ պու միսիլլուէր տիր:

Պինա պէրին վալիտէյն, սօղան չօ-
ճուղլուն մութլադ սիւրէթտէ շու իւշ
ճինտտէն պիրիսի սընըֆընտա պուլու-
նաճաղընա շէքը ու շիւպհէ էթմէեիպ,
քէմալը իթինա իլէ տըգգաթ էթմէ-
լի տիր քի, աճասպա հանիլը գըմման
տըր:

(1) Իշպու իղֆալաթ, բէսիմտէ Յ բա-
գամ իլէ կէօթիլիլն ալտատըճը գարը
տըր քի, չօճուղլարը թաթըլը շէրպէթ ի-
շիլէրէք ալլաեօր, վէ գուճաղընտա օլան
հայվանըն մէսլէքինէ տալթէ էթմէթ
օլտուղընու պէվալլըլար աննաեամաեօր:

Չունքի պու ալէմտէ թէրպիեէ վէ
թալիմ իշուն, իւշ նէվի մէտրէսէ օ-
լուպ, պիրինճիսի մահալլը սիւքն վէ
իգամէթ կեահ տըր քի, միւտէրրիսի ա-
նա վէ պասպա, իքինճիսի մէքեաթիպ,
միւտէրրիսի խօճա, իւշիւնճիւսիւ ահ-
վալը սէրպէսթի, միւտէրրիսի վու-
գուաթ վէ սէրէնճամը ախնեա տըր:

Իմտի չօճուղլուն էն էհէմիլէթիլի,
վէ պիրինճի միւտէրրիսի օլան վալի-
տէյնինն իք վաղիֆէսի տախի, պա-
լեատա պէեան գըլընտըզը վէճհլէ,
չօճուղլուն թըյնէթի հազըզէսինի
քէշֆ էթմէք տիր:

Չիրտ էկէր պիր չօճուղ թապիի
էյիլէ մէյեալ իտէ, վալիտէյնին չէշ-
մի բիւշան. նիշուն քի էաէպ թէրպի-
եէ իլմ վէ ախլեազը համիտէ ճիհէթ-
լէրիլէ մաթլուպ օլունան տէրէճէեէ
իտալը իշուն կիւճիւք չէքիլէճէյի եօգ
աուր, վէ պու հալտէ տիւշիւնիլէճէք
վէ աըգգաթ էալլէճէք նօգթա, եօ-
լունա կէտէն թէքէրլէյին էօնիւնէ
թաշ գօմամադ, վէ էլտէն կէլաիլի,
վէ գուտրէթին եէթիշալիլի մէրթէ-
պէտէ սիւրաթ, վէ իմթիտաուրնա
սայ ու իհթ իմամ գըլմադ օլաճադ տըր:

Եօգ քի ֆէնալըզա մէյեալ կէօրիւ-
նէեօր իտէ, լէյլ ու նիհար էալլէճէք
աըգգաթ, էն ուֆադ պիր ճիհէթտէ
տախի, միւսաատէ թարաֆընը թէճ-
վիլ էթմէմէք, վէ պիր պօշ շէյ իշուն
պիլէ սէպէպիլէթ, վէ սալա վէ գա-
թան ֆէնա իպրէթ վէրմէեիպ, վէ
վէրաիլմէմէք նէ իլէ օլուր իտէ օ ճի-
հէթի իլթիլաթ էթմէլի տիր:

Շաեէտ իւշիւնճիւ սընըֆտան իտէ,
պունա պաշգա սիւրէթ իտալը էթմէզ,
վէ խաֆիֆ նասիհաթլար, թէնպիհ-
լէր վէ իպրէթլէր իլէ, մէյլան թէմա-
միլլէ եէրինէ կէթիլիլմէզ օլտու-
ղունտան, պու միսիլլուէրէ պիր վա-
զըթ իշուն իճպար իսթիմալ էթմէլի
տիր:

(Waqus-i usni)

ՈՒՍՈՒԼՈՒ ՔԻԹԱՊԷԹԻ ԹԻՃԱՐԷԹ

Սեփիզնճի նիսիսէսէն տեղամ (սահիփէ 118)

5000 — 0.0.0.

Եալընըզ պէս պին ղուրուս տուր :

Պասիյի Թերգիւնի տէնէսի տէյն օյսուր քի,

Թէպաալը Տէվլէթի Աշիյէտէն օյուպ, Իսթանպուլսա Պիւնիւֆ Եէնի խանսա սափին սարաւանսան ... օղլու ... Էժէնսիւնէ, շիրալը Օսմանի Էիզ սէփիզ ղուրուսան օյնազ իզրէ, ճիհէթի իսթիզրազսան պէր վէճիի պաշէա պէշ պին դուշ տէյնիւն օյուպ, մէպալը մէզպուր Մաշիյէ խազինէյի ճէշիլէսիսէն մուխասսա պուշունան, վէ իշպու ... տէնէյի մաշիյէսի շէնրի իշուշունա մահսուպէն, խազինէյի միշարիլէյիսան ալընաճազ օյան պէշ պին դուրուշ մաաշըմսան Թէէսիւնէ վէ Թէալիէնէ գըլընաճաղընը միւպէյէին, իշպու տէնէսիւն Թէմհիրէն Էէսի մումաիլէյիէ իծա գըլընը :

(Թարիխ)

(Մաալի իմզա)

3000 — 3.0.0.

Ինկիլթէրու տէվլէթի Էիսիւնէսի Թէպաալընսան օյուպ, Դաշաթասա ... խանսա ... Ամէրօլու մաղազասա սափին ... պազիրկէանա, միւպաիւ Էթսիլիւն Ամէրիզան պէսէլիսէն տօլաթ, շիրալը Օսմանի Էիզ, վէ սիւն մէճիսիյէ օն տօլուզ ղուրուսան օյարազ, պէր վէճիի պաշէա իւշ պին դուրուշ տէյնիւն օյուպ, մէպալը մէզպուրու խանը մէզփիւրսէ մուքասարըմ օյսուղում մէզփիւր մաղազանըն պազի գաշան իփի մահ միսսէթի իճարընը իփնալիսէն սօնրա, Էիսէ պազիրկէանը մումաիլէյի իսթ իճար վէ իզամէթ Էսէր իսէ, միէանէսէ գարարկիր օյաճազ իճարընսան Թէալիէնէ, Էաիւօս ախէրիսէն իճարէ վէրիլի իսէ, ալընաճազ իճարսան Թէէսիւնէ Էսէճէյիւն իշուն, իշպու տէյն տէնէսիւն իմզա, վէ իծա օյունսու :

(Թարիխ)

(Մաալի իմզա)

200 — 3.0.0.

Եալընըզ իփի Էիզ աւէս լիրալը Օսմանի

Բօմանիա Տէվլէթի Թէպաալընսան, վէ Թիճաւաւանսան օյուպ, Աշիր Էժէնսի խանընսա սափին ... օղլու ... Աղաւա պէր վէճիի պաշէա իփի Էիզ աւէս Օսմանը շիրալը տէյնիւն տիր. զիփր օյունան շիրալար պու տէճա մումաիլէյի մարիփէթիլլէ Մարաիլէանա ... ճամ գումքանիւտա իրաւ օյունան միշթէրէֆ 80 չուվաշսա ... գըյէ ճէնրի իլէ. 50 սանսըզսա ... գըյէ փիթիւիզիւն, վէրիլէն օրսիւն՝ միճէպիւնէ հիսնի Էիրուիւնիսէ, դալընզ մէսարիւմ ճըւմ հիսսէմէ իսապէթ Էսէճէֆ Էաւանը հաւըլէտէն Թէէսիւնէ, վէ ճօզասն գալըր իսէ, Թարաւընսան իփնալ Էսիլէճէյիսի միշիր, իշպու տէնէսիւն Էէսի մումաիլէյիէ իծա օյունսու տուր :

(Թարիխ)

(Իմզա)

Իշպու . . . սենեսի շեհրի . . . քան ի թիպարեն, թեպաւայր Տեվրեսի Աշիյեսեն, վէ թիւննարանսան օշուպ, Վաշիսէ խանընսա սաֆին . . . օղլու . . . աղանա րաիճ ազճէ օշարագ իֆի պին դուրուշ Տեյնիւն օշուպ, Թարիխսեն իճապ էսեն կիւզէշթեսիյէ (Եսիւօս կիւզէշթէյի նըզաւիսի, Եասէ շեհրի ֆեսեսի պէշ դուրուշսան քերաֆիւմ էսենէֆ ժաիզիյէ) իժա էթմէֆ իւզրէ իշպու սենեսիւ վեհրիւնիշ սիր :

(Թարիխ)

(Իմզա)

Կիւզէշթէ մուգաւէլէսի տէրճ օլուն-մանան սէնէտ պէտէլինէ կիւզէշթէ միւ-թալէպէ օլունմանալ մը :

Կիւզէշթէ մուգաւէլէ օլունմանան սէնէ-տաթ պէտէլինէ նըզամին Փաիզ թալապ օլունա պիւլէսի ուսուլու իւզրէ պիր քօ-քեսքօ քէշիտէսինէ, Եսիւօս Փաիզիյէ թալապ օլունաճաղը հագգընտա իսթի-տա թագաթիմինէ մէվգուֆ տուր, վէ օլ հալտէ տաթի կիւզէշթէսի իսթիտա սուլըրուլուսու, վէ քօքեսքօ թարի-խինտէն հիսապ օլունաճաղը գէյլի գա-նօննամէյի մէզպուրուն երինէ տօզսան տօզուզունճու պէնտինին Փըզքոսյը սա-նիյէսի իզթիզասընտան տըր :

Կիւզէշթէ մուգաւէլէսին ետրինի թութմագ իւզրէ, տահա պաշգա նէ թաապիր իսթիմալ օլունա պիլիր :

Կիւզէշթէ զաթէն Պարսի քէլիմէ օ-լարագ կիւզիշ օշան մանասընը շամիլ տիր, պինա սէրին պու մանանը միւֆիտ օլա-րագ պազը քէրրէ կիւզիշի իյէ պօր-ճոււմ, Եսիւօս նիւմասըյրա մագպուրուն, վէ Փաիզիյէ Տեյնիւն կիպի քէլիմաթտա իսթիմալ օլունա պիլիպ, վէ ճիւլէսի տէ օլ մէպաղա միւրիւր էտէն էնամ իշուն պիր Փաիտէ վէրիլէճէյի շարթընը միւ-պէյերին տիր :

Տէյն իշուն կիւզէշթէտէն պաշգա պիր նիւմա մուգաւէլէսի ճաիզ օլա պիլիր մի :

Պէնտի մէզպուրու գանօն մէֆատընա, վէ միւրապահա նըզամիամէսինին ալթըն-ճը պէնտի ահքեամընա նազարէն, ազճէ թէտիսէսինին թէթիլինտէն տօլանը, կիւզէշթէյի նըզամիսինտէն մաիտա, սու պաշըրըզ, ազճէ պաշը, վէ սարրաֆճաղըզ կիպի նամլար, վէ նամլը ախէր իլէ պիր

նէվի տվարիտ ալընմասը գաթիլէն մէմու-օլտուզունտան, կիւզէշթէտէն մաիտա հէր նէ սիւրէթլէ օլուր իսէ օլուն, պիր ախսէ ախզի իշուն օլունան մուգաւէլէ-թըն գանօն ինտինտէ հիւքմիւ Եօգ տուր :

Միւստ նէ տիր :

Հինի թանգիմի սէնէտտէ մէպալիզվ մուսայէնէնին եէվմի իֆատընը թանին զըմիւրնտա տէրճ օլունան վատէ տիր :

Իշպու վատէնին թաաթիլինտէ նէ մու-հասէնաթ վար :

Մէպալիզի մուհարրէրէնին վատէյի մուսայէնէնի հուլուլինտէն ագտէմ, միւ-թալէպէ օլունամանալը, վէ տէյն էտի-նիլէնագճէնէ պիր էյեսամը մահտուտէտէն սօնրա կիւզէշթէ վէրիլէճէյի մէշրութ իսէ, կիւզէշթէյին իշլէնէճէյի կիւնիւն մալիւմ օլմասը, վէ տանին իլէ մէտեու-նուն ագճէնի ալըպ վէրէճէքլէրի կիւնիւ պիլէրէք, օնա կէօրէ մուամէլէտէ պու-լունմալարը կիպի մուհանէնաթը ատիտէ-նի միւֆիտ օլաճաղը վապիհ տիր :

Վատէյի մուսայէնէնտէն էվվէլ մաթ-լուպուն միւթալէպէսի ճաիզ օլամալ մը :

Սէնէտին թանգիմ օլունտուլու կիւն, թահաթ օլունան վատէնին ինզըզասընա տէկին տանին մէտեունա իթիպար էթ-միշ օլաճաղընտան, ինսիլապը էմնիէթ կիպի իսիլաֆը մուգաւէլէ օլան պիր էօզր վէ պէհանէ իլէ, մաթլուպինին վատէտէն էվվէլ միւթալէպէսինէ ⁽¹⁾ ուսուլու թի-ճարէթճէ տանին գատիր տէյլ տիր :

(Գրասուրու պասեմա)

(1) Մէտան տէյնին վատէսի հուսուլ էթմէգտէն էվվէլ, օլտուլու մահալտէն տիլէր պիր մահալէ կէ-տէնէք օլտուլունտա, տանինին եէվմի ինզըզալը վա-տէտէ մաթլուպինին իֆատը իշուն քէֆալէթ մալապ էտէպիլէճէյի, Մէճէլլէյի ճէլիլէյի Անքեամը Ատլիէ-նին Բիթմապ էլ քէֆալէսի ալթը Եիւզ էլլի ալթընճը պէնտինտէ մէսնուր տուր :

Ս Ի Ի Տ Ա Ղ Ա Ճ Ը

ՖԷԼԷՅԻՆ իբրնճի նիւսիսէսինին 24 իւնճիւ սահիֆէսինտէ միւնաէրիճ ԳՕ-մէշաւսիգ աղաճը պահսընը, վէ եէ-տինճի նիւսիսէսինին 110 ունճու սահի-ֆէսինտէ օլսն Թաշիլիօթ աղաճը ֆըզրասընը միւթալէա պոււնուրան զէվաթա, պուրատա պիրտէ Սիւս ա-ղաճընաւան պահս էտէր, վէ պու շէ-ճէրին աւաթա պիր գաշ ինէք գա-տար սիւտ վէրիր օլտուղունու սէօյ-լէր խէք, ֆէվգ էլ աւաթ պիր տէլիլ իյէ տահա, մէպահիսիմիպին թէէեիտ էտիլմիշ օլաճաղը տէրքնար տըր:

Կէրչի պէօյլէ պիր շէյի կէօրմէեէն, վէ էշիթմէեէն քիմսէլէրէ, աղաճ սիւտ վէրիր տէնիլմէսի, պիր մէսէլ եախօտ միւճիլէ կիպի կէօրիւնիւր, անճագ ձէնուպի Ամէրիգա էհալիսի տաիմա պու սիւտաէն իյմէքտէ, վէ օլ թարաֆլարա կէտէն էճնէպի եօլ-ճուլար, վէ էվրօպալըլար չայլարընը

մէզքիւր սիւտ իլէ պիշիրիպ, վէ ինէք սիւտիւ մագամընտա սաիր շէյլէրէ տախի իսթիմալ իյլէմէքտէ օլտուղլա-րը մուհագգապ տըր:

Ձիքր օլունան աղաճ, գըթայը մէզ-քիւրէնին փարա թէսմիեէ օլունան ճի-հէթինտէ թէնէպալիւթ էտիպ, վէ եիւզ տեագ եիւքսէքլիյինէ գոտար ուղանանը պուլունտուղունտան, օր-ման աղաճլարընըն չամ եախօտ սէր-վիլէրի սրրասընտա սաեւլա պիլիլիլէր, վէ յիլէֆ իլէ գարըշըգ սիւս լէզզէ-թինտէ, պիր նէվիտէ ղաեէթ շէշնիլի վէ խօշպույ մէյվէ վէրիրէր:

Պու աղաճըն սիւտ վէրմէ վագթի մարտ պընտան սօնրա օլտուղունտան, բէսմինտէն միւշահատէ օլունաճաղը իւղրէ, եէրլիլէր մէվսիմի կէլինճէ քէօքիւնիւն էօղիւնէ տօղրու պիր մա-հալինտէն տէլիպ, վէ պօրու թագա-րապ ղանիմէթլէ սիւտիւնիւ ալըրլար քի, ղաեէթ գաթը, պէեագ, վէ կիւ-զէլ գօգուլու օլտուղու իլէ պէրապէր, պօգուլմագսրզըն պիր հաֆթա գա-տար տա տաեանըր:

Լաքին պիր հաֆթատան զիւտաէ պէքլէտիլմէսինտէ, վէ եախօտ ըօր-ճաղըլըն եիւքսէք տէրէճէսինտէ, պիր փայը էքշիմսի սու, վէ տիկէր փայը բէյնի կիպի տօրթու օլարագ իրի նէվէ պէօլիւնիւպ, վէ տօրթու-սու տեըրըլպ տա գուրուտուլմատա իսէ, 150 տէրէճէ ըսըճաղըլգ կէօր-մէեինճէ էրիմէմէք իւղրէ պիր ճինս մուլ հալի քէսպ էտէր:

Պինաէն ալէյհ գիքր օլունան տօր-թու տախի թէլէֆ օլմանըպ եագ-մանա, վէ կէմի եափմատա գուլտ-նըլմագտա տըր:

Հէվալիլի մէզպուրէտէ մէշէ աղա-ճընա միւշապիհ օլարագ, տիկէր պիր ճինս աղաճ տահա վար տըրքի, թըպ-զը պու թարլ իլէ էօղիւնաէն պիր թաթըլ սու չըգարըպ գայնատարագ գաթըլանտըրըլար, վէ շէքէր եէրի-նէ գուլանըրլար:

Գ Ը Զ Ի Լ Է Գ Ո Ւ Զ Ո Ւ

Գ Ը Զ

Կէլ զուգունագ կէլ եալուեալ
Սարաբում պէն սինէմէ,
Գուրքսան զուեան էմին զունագ
Մալիլ մահգուն մէլէմէ:
Գորգմա զուգում հաւա քի պէն
Նէ գասսապում ճէ ճէլլաւ,
Սէնի աննագ հասալի սէվէն
Մէնպուրէնիմ իննիհաս:
Թաւ կիպի իր անըն էօղիւ
Քէսէր Տօղրար պիլա բահմ
Սէնին կիպի էմգիւ գուզու,
Պիլմէզ ճիեալ իսքիրհամ:
ՕՖ արարէն սիւք վէ մէմէ
Պուլուր պօյնուն պիչաղը,
Տէեիպ աննագ պիր խաֆիֆ ս/ե
Խուն էսէրսին քօփրաղը:
Հայրժան... քի, սէնկիսի ինսան
Ինսան էքմէզ սէն կիպի
Նէչէլէրին երէ եէսան
Էսէր սէմէզ պու սապի:
Սմա պէնիմ էօղիւմ տօյմէզ
Սագընըրըմ միսի նան,
Սնան սա պէն կիպի սէվմէզ
Չէմէ եալու իսէլէնան:
Լաքիֆ հալվան սանա գալպիմ
Պիր մէրնա սր քսընագ,
Սէրպէս կէզէր իսէն պէլիմ
Իննիսիր քաւ, վէ քօփրաղ:
Չուն նագիւք իր անագլարըն
Տանանամագ հէր երէ,
Մէմէ ալան տուսագլարըն
Գօփարամագ օր պիլէ:
Հէնուզ չըգան պիր զաչ իսին
Կէրչի փարլար իննու վէ,
Լաֆին սիւքիլէ քիսիլ քէսին
Օլուն րայա արգուէ:
Նա զուգունագ ճէ իր սէնէ
Օլան շու հալ վէ հինալ,
Սէնին կիպի հալվան գանսէ
Վար սր սուչսուզ քիւր սէվալ
Գուզունագլար սէն մահնուլ սուն
Հէմ տէ մէսուս հէր կէտնէ,
Սէնի խալզ էլէեէն տէ չուն
Թէսլին էքսի էէնիսնէ:

Գ Ո Ւ Զ Ո Ւ

Գօյ վէր պէնի սիւպէր տուսքէր
Քի արաւօր... գասէրիմ,
Գուրպան եագսը չուն մուգասէր
Հէմ պէնի ճէմ մասէրիմ:
Իսքէ կէլիս շէհրի մայիս
Գուզուլարըն քրքիանը,
Մէվրիմիզէ օլսու պաիս
Թապիաքըն ինսանը:
Ռէնկեամիզ շիւֆիւնէլէր
Փարլար իէն լէվինսար,
Թէզնին իչուն եինէ իսքէր
Պիզլէ օլմագ խունասար:
Ինսան գըսմը պիլա բահմ,
Տօղրամագլա էսէր գէվզ
Իսքէրսէն էք եիւզ պին իարամ
Պիչաղընա վէրիւր շէվզ:
Նագլը տուսքէր պիլմէզ մի սին
Գալպի ինսան գանարա,
Քէսէր Տօղրար պիրի պիրին
Գուզուեու իմ գանքրա:
Նէչէլէրին ինսան կէօղիւ
Գարարմըք սր չուն լապուս.
Վուրուր պիչաղ տանար սիւնկիւ
Էսէր գըքալ խունալուս:
Պու քաւ կիպի գալպսէն ինսան
Մէլմուլ էքմէք խաքա սր.
Իմի ճիւնէ պիլ իսքիքաւ
Էսէլիմ արզը դասը:
Կէլի գաքէն էքսի Մէվլա
Պիզի քէզպին իչուն ռէլ,
Իմի Հագգա գարըք ապլա
Տէեմէեիզ պիզ պիր շէլ:
Պինա պէրին պիզիմ մէսլէ
Պօյնումուզու ուզասը
Տէրիզ ինսան իչուն էօլմէ
Նաւամասան էվլա սր:
Նէ սանըքըն գուքսուզ ճիհան
Արգուլէրմի պիր գուզու,
Օլսու խալիզ տէ չուն գուրպան
Մալուզուն օլմագ սէօղիւ:

ԳԱՅՍԵՐԻՅԵՆԻՆ ԱԹԻԳ ԳՕՃԱՊԱՇԵԼԼԵՂԼԵ

Սեփիգինճի Երևանի Եկեղեցի (սահիփ 126)

Պու առէմ եւզը քէնարնտա վազը էթլիքճի էվէրինին պիրիսինտէ իշլմէք-տէ օլան կէօզիւ զանէթ պէրք Գէորգ նամընտա պիր գասսապ օլուպ, էվէլէթի պապտա հալինի հիքեանէ էթտիյիմիզ տէլիգանլընըն, սու էվին սահիպի Մովսէս չօրպաճընըն չըրաղը վարթան օլտուղընու պիրի իտի:

Օ՛ կէճէ հասպէլ լիւզիւմ Պէզիրսանէ էօնիւ չէճմէսինտէն սու ալմագուտ օլտուղըն սըրատա, պաղիտէ խէյֆտէն նաշի իքի թարափը կէօզէթլէմէքտէ իքէն, մէրգում վարթանըն մաեթիսինտէ պիր գատըն իլէ գարարը եարարագ եւզընա տօղրու կէտիւօր օլտուղընը կէօզիւնէ իլիշտի, վէ քէնտիսինի աննաթմամադ իւզրէ հէման չէճմէնին քէմէրի ալթընա փուսուլու վէրտի:

Վարթան գարը իլէ իլէրլէտիքտէն սօնրա, «Պուլար պէօյլէ պիր կէճէ վագթիստէ, վէ քէմալը թէլաշ իշլնտէ, աճապա նէրէնէ կէտիւօրալ, վէ նէ մէճպուրիլէթ տիր քի, հէր պիր թէհլիքէի սայմագաղըն սու եօլնուղըն թէճվիզ էտէեօրալ» տէկու մէրագտա գալըպ, սու տէսթիսինի էվէ պըրագաղըն պիրլէ պուլնարը գօլլամագ ազմինէ տիւշմիւշ իտի:

Տէլիգանը իլէ գատընըն եօգարըտա պէեան օլուսուղըն վէճհլէ, եագանը հայտուտու իլինէ վէրտիքլէրինի եարմ գուրըն մէնպիլի գատար կէրիտէն կէօրմէտէ, օրատան իլէրի կէտէճէք ճէսարէթի քէսիլիպ, վէ քէնտիսինին տաթի էլէ կէճմէսինտէն խէյֆ էտէրէք, օլտուղըն եէրտէ գարա ուզանըպ, քէնտիսինի սէթր էտէր, վէ արատա տաթի եաթիճա եաթիճա պաշընը գալսըրարագ, նէթիճէյի հալին նէ տէ գալսաճաղըն տէնէր, վէ չիւպհէսի իւսթէլէնտիքճէ պաշընը իլէրի չէքէր իտի:

Պիր արալըգ մէրգուանըն, վարթան իլէ գարընըն էօնլէրինէ գաթարագ, եօլարընտան կէրի չէվլիտիքլէրինի, վէ Գըր օղլու մէգարընընա տօղրու կէօթիւրտիւքլէրինի կէօրիւպ, արգալարընա տիւշմէք իւզրէ պիր ազ իլէրլէմէլէրինէ պէքլէմէքտէ իքէն, իշթէ էվէլէճէ պէեան էտիլտիյի վէճհլէ, կէօզիւնէ օլ թարափա տօղրու գօշմագ իւզրէ օլան պիր առէմ գարարտըն իլտիյինի միւթէագգըպ «ճան գուրթարան» պաղըրընըն էլիտիլտի, վէ հայտուտու իլինէ կէլէն չիքեարարըն խէլալընա գօշուօր օլտուղընա իշթիպազը գալմաեարագ, քէնտիսինէ տէ ճէտիտ պիր ճէսարէթ կէլտի, վէ պինտէն ալէյհ գօշուպ մէրգում իլէ պիրլէշտի իտի:

Նասըլ քի էվէլէճէ պիրլէրիլտի, պուլնարըն պիրլէճմէսի, վէ հայտուտու արգատընա տիւշմէսի պիր ֆաթիտէի միւճիպ օլտուտուպ, վարթան իլէ գատընըն պիքը էթտիյիմիզ գօնագտան իշլիլ աթըլտըղընըն կէօրիւնէ, պու խուսուսու մէնսուպ օլտուղըն Մովսէս չօրպաճըն հագգընտա նէթիճէսի միւտհիլ պիր քէյֆիլէթ օլտուղընու չագըպ, վէ չօգտան պէրու իսէ, մուսալիլէյհ պիր խըտմէթի մախսուսէտէ պուլնուսագ էֆքեարընտա օլտուղընտան, իլէրիտէ սէպէպի իհեասը օլա պիլէճէք իշպու ֆուրսաթը զայպ էթմէմէք, եանի օլանճա վուգուաթը կէտիպ Մովսէս չօրպաճընա խապէր վէրմէք իւզրէ արգատաղըն իլէ պիլ իսթիշարէ չօրպաճընըն խանէսինէ տօղրու գօշմուշ իտիլէր:

Գասսապ Գէորգուսն պէօյլէ պիր կէճէտէ ֆէնէրսիպ, վէ իւսթ պաշ ճիհէթիլէ տէ թէտարիքսիպ օլտուղըն հալտէ, էնվաթի թէհլիքէլէր աթլատարագ, վէ սէֆալէթ պապինտէ չէքտիյի սըգընտըլարըն տէրէճէսի իսէ, հատուր թէհամիլլիւ աշարագ, Մովսէս չօրպաճընըն էվինէ վասըլ օլա պիլմէսինտէ, հալ վէ հէեթի նէյէ միւնճէր օլմուշ իտուլինի թաարիֆ վէ թաֆսիլէ հաճաթ մէսս էթմիւզ, նիլիւն քի էրպալը միւթալանըն խաեալէն

սէրքէ տէճէյի տէրէճէի, գալէ մին թաա-
սիր տէտէ սիրմէսի միւմքինսիդ տիր, վէ
արգատաշընըն տա քիմ օլուպ, վէ նիշուն
քէնտիսի իլէ պէրապէր իշէրի կիրմէտիյի
իլէրիտէ սիրտիրիլի:

Շիմտի, շու գատարընը տէյէ սիրիլիդ
քի, գասսապ Գէորդ պիր էօլիւ հէյնէ-
թինտէ, վէ սիրիլիւն վիճուտի գարլար
իշինտէ Մովսէս չորպաճընըն ըսըճադ օ-
տասընա տիւշմէտէ, հէման գաթ օլմագ
տէրէճէսինէ վարան հանաթընը գալան-
միշ ըտը իսէ տէ, սիր ազ քէնտիսինի
թօփլանըպ, վէ ազընը պաշընա ալըպտա
վուգուտթը նագլ էթմէսինտէ, տէօրթ
չորպաճըլարըն սիրտէն պէթ վէ պէնիդ-
լէրի ազ պագ, վէ տիլլէրի լալ օլարագ
սիր սիրլէրինին եիւզիւնէ պագա դալ-
տըլար:

ՏԵՕՐՏԻՒՆՃԻՒ ՊԱՊ

ԵՂԻԱ ԶՕՐՊԱՃԸՆԸՆ ԷՎԻ ՎԷ ԹԷՐՃԻՒՄԷՅԻ ՇԱԼԻ

Մովսէս չորպաճը վէ արգատաշլարը,
սրու վէճհլէ քիւսքիւթիւք քէսիլիպ գալ-
միշ օլտուգլարը հալտէ, տիկէր սիր չոր-
պաճը էվինտէ, վէ իբի քիշի պէյնինտէ
իզհար օլունան սուրուր ու շատուսմանի
իլէ գօփարըլան դահ գահա տըգգաթա
շանան իտի:

Պու խանէնին տախի խուսուսի միւսա-
ֆիր իլէ մափփիճէ օթուրուլմագ իշուն
թափսիս օլունմիւշ սիր եէր օտասը օ-
լուպ, մէրգուսման իքիլէր սրու օտաեա
գուրուլուպ, ճըմպեգ օեուսունա օ տէ-
րէճէ գափալարը գըզմիշ իտի քի, սիր
սիրլինի թէագըպ իտին օեուսլարընտա
փուլլարըն գըյամէթ կիպի շատըրտատը-
լըշը սիր մըգտար խափիֆլէտիլէ սիրէ,
գուլազլարընըն եինէ հիշ սիր շէյի տու-
եաճաղը եօգ ուտու:

Ձիքը էթտիյիմիգ օտանըն իբի գափու-
սու օլուպ, սիրիսինէ էվին հալլուսուն-
տան պէշ պասամագ իլէ էնիլիւր, վէ տի-

կէրինէ սօֆա մէսիրէսինտէն օ գատար
էնէրէք կիրիլիւր իտի. խըտմէթքեարլար
սօվուգ սէպէսիլլէ հալլի գափուսուն-
տան իշլէմէիպ, իշ գափու արալըղընտա
մահալլի մախուսլէրինտէ օթուրարագ,
սիր ծօ... սէսի ալըր ալմագ հէման չօր-
պաճըլարը դարչըլարընա տիքիլիպ, է-
միրլէրինին իճրասը զըմիւրնտա էլ կէօ-
յիւստէ տիվան տուրմանա մէճալուր ի-
տիլէր:

Մէղքիւր օտանըն կէօմիւստէ օլմագ միւ-
նասէպէթիլլէ թապիլի օլան ըսըճաղլը-
ղընտան պաշգա, սիրտէ փուխարի եա-
նար, վէ մանկալա ալընան քէօզ տիլէլէր,
ըսըճաղլըգ տէրէճէսինի թէգեիտ գըլար
օլտուղու կիպի, օտանըն եիւքսէքտէն
օլարագ հալլի թարաֆընա օլան իբի ա-
տէտ հարըմ բէնշէրէսինտէն պաշգա սօ-
վուգ իշլէր եէրի օլմանպ, օնլարըն շէր-
չիվլէրի իսէ, քէնարլարընտա քէշէ
մըիլը, վէ մուհաֆաղալը սիւրէթտէ գա-
փանմիշ, վէ հալլիեէ օլան գափուսունա
տախի, քէզա էթրաֆը քէշէ գասլը սիր
գալա գափուսու ասըլմիշ օլտուղունտան,
ըճաղլըղըն տէրէճէսի սիր համմա գըշ
էվիլինէ մուսափի օլմուշ իտի:

Փարթինին սիրիսի տահա պիթ տիլինտէ,
թասլագ եիւղլիւ մաի կէօլլիւ, վէ սէսի
չիրքին, նէֆէսի սօվուգ, վէ պուրնու
խըմխըմ օլտուղունտան, զանէթ ֆէնա
սէօլլիւ օլան էվ սահիլի, «Պիրատէր
տէտի. գըզըլ եիւզլէրինի սիր գաթտա
օտանըն ըսըճաղը փանճար քէսմիշ, ու-
ղուն շէնէլի, գարա կէօլլիւ վէ փալա
պըեըզլը արգատաշընա, արթըգ պաշը-
մըզ թուլթուլ, վէ կէլէճէքլէրիմիլինտէ
վագթի օլտու, թավլանը պըրագալըմ
տա, սիրալ տա եարէնիլիմիլէ պագա-
լըմ, ծօ...»

Անինտէ խըտմէթքեարըն սիրիսի իշէրի
գօշտու:

«Շու թավլանը գալտըր, շարապ տա
գանաթատա գըզտը, կիթ թագէսինի
տօլտուր» տէեու էմը էթտի:

(Մապասի սօնրմ)

ՉԻՆԼԻԼԵՐ

ՖԷԼԷՑԻՆ տէօրտիւնճիւ ճիւղիւնիւն 64իւնճիւ սահիֆէսինտէ Չին Ման-տարինլէրինտէն պահս էթտիյիմիդ սը-րատա, պիր պաշղա տէֆա տա Չինին էսկիլիյի, վէ էհալիսինին ախլեագը, վէ սաիր շահանը իթինա հալլէրի իւ-ղէրինէ մալիւմաթ վէրմէքլիյի վատ էյլէմիշ իտիք, իմտի պուրատա մէզ-քիւր վասիմիդի իճրա էտէրիզ:

Չինին շահանը էմնիսէթ օլան թա-րիսի, Գրիստոստան 2200 սէնէ դա-տար էվլէինտէն պաշլար քի, հիւ-քիւմէթլէրի 22 սիլիլէնէ կէշիպ, վէ օն եէտինճի տէհրտէ Մաւնյու տէնի-լէն թաթար սիլիլէսինէ ինթիգալ էյ-լէմիշ, վէ իմրէրաթօրուղլարը իսէ, օ սիլիլէտէն պէտ էթմիշ տիր:

Չին մէմալիքինտէ դրաաթ ու քի-թապէթ պապինտէ օլան արղու վէ ղայրէթ, հօգարը Ասիանըն հէր թա-րաֆընտան ղիւսատէ, վէ մէտէնիսէթ ճիհէթի իսէ, քէզալիք գըթաթը միւ-թէճաւիլիքէնէ ֆաիդ տէրէճէտէ տիր:

Էհալիսի ալէլումում հալիմ թապի-տթը, վէ ղայրէթքէշ ատէմէր օլ-տուղլարը իլէ պէրապէր, էկէր պաղի միւճիւպիւնէֆրէթ հալլէրի վար իսէ, օ տա էճնէպիսի խօրլամալարը, վէ հէմճինսլէրինտէն օլմստանլարա պիր վէճհլէ էմին օլամամալարը, վէ պիր թաղըմոտ պաթըլ ղէհապ, վէ ֆա-սիտ իթիգաա սահիպի պուլընմալա-րը տըր:

Պուսլարըն ուսուլ, վէ տաթթլէրի իլէ Ասիանըն տիկէր թարաֆլարը է-հալիսի, վէ ալէլ խուսուս էվրօպալը պէյիլնտէ, աղիմ ֆարղլար օլտուղու մալիւմ օլմաղ իւղրէ, ղիրտէ պաղիլէ-րինի պէտան էտէրիզ:

Չինլիլէր սօլ թարաֆը մագպուլ սանարլար, վէ Օսմանլըճա կիպի, հա-ղըլարընը սաղտան պաշլանարաղ սօլ թարաֆա, վէ տէ հօգարըտան աշա-ղընա հաղարլար քի, պուսլար պիլիմ ուսուլիմիդին աքսինէ տիր:

Շարդ վէ Ղարպ էհալիսինտէն չօղ-լարը, դատըն թաիֆէսինին պէլլէրի-նին ինճէլիյինի մագպուլ սանար օլ-տուղլարը հալտէ, Չինլիլէր տալի օ ճիհէթէ էհէմնիսէթ վէրմէսիպ, ան-ճաղ դարլարըն տաղլարը ուֆաղ օլմալընա ըաղպէթ էտէրէք, գըղլա-րը տաղլարընը չօճուղլուղլարընտան պաշլանարաղ ղանէթ սըղը իլինէ ա-լըլար:

Պիլտէ սիւսհ ըէնկ մաթէմէ տէլիլ օլտուղու հալտէ, անլէրտէ դասալլէթ էլամէթի ըէնկլէրին պէտաղը տըր:

Պիղլէր չօճուղլարը գուճաղլարըլ, անլէր իսէ, Աֆշար վէ Գիւրտ աշի-րէթլէրի, վէ Աֆրիգա, վէ Հինտ է-հալիսի կիպի սըրթլարընա ալըլար:

Սէլամլարը տալի, էվրօպալը կիպի շափղա աշղպ հատա էլէլէ վէրէրէք, եալսօտ պիղճիլէյին թէմէննա էտէ-րէք օլմսնըպ, պիր տաթլարընա ըաթ թաուղլարընտա, քէնտի էլլէրինի պիր պիրի իլէ թալթարաղ սիլքէլէմէքլէ սէլամաշըլար:

Պիղլէր իպարէնի հօգարընա, վէ հալիսէսինի ղիլինէ հաղար օլտուղու-մուղ հալտէ, օնլար պուսնուն մուղա-իրինի եափարլար, վէ հաշիյէնի իպա-րէնին պալնտընա հաղարլար:

Հէր նէվի մուպաիաթ տա պիլիմ սաթըճըլարըմըղըն թէրաղիսի գուլ-լանըլը, լաքին օնլարտա, միւշթէրի պէրապէրինճէ թէրաղի թաշըր, վէ ալտըլը շէյ անըն իլէ թարթըլըր:

Օնըար երլանա հիւրմէթ, վէ իպա-
տէթ էտէր, պիզ իսէ նէֆրէթ էտէ-
րիզ, վէլ հասըլ տահա պունըարա մի-
մասիլ, պիզիմ տտէթ վէ ուսուլումու-
զա քիւլլիւէն մուխալիֆ օլարագ տա-
հա չօդ տիւրլիւ հալլէրի վար տըր:

Չինլիէրին պիր թագըմ պաթըլի-
նէթլէրի, վէ ազլ ու մանգըթագար-
չը օլան զէհապ վէ իթիգասլէրի ա-
րասընտա, էվլատ մուհապպէթի, վէ
էվլատըն աթաեա օլան հիւրմէթ վէ
իթաաթը սէվլիէճէք, վէ թէհայեիւր
էտիլէճէք աէրէճէտէ տիր:

Պու խուսուս ինտլէրինտէ մէզէպ
հիւրմիւնտէ օլուպ, պիննէֆա իմրէ-
րաթօրլարընտան թուլթ տա, էն ա-
տիլէրինէ վարասըեա դատար, քէմա-
լը իթինա իլէ ըրաեթ էտէրլէր:

Հաթթա իմրէրաթօրլարընըն վէ-
ֆաթը վուգուինտէ, վէլիյի ահաը
օլան օղլու, իւչ սէնէ եաս թուլթմու-
տըզճա բէտէրինին թահթընա կէչմէ-
մէսի մէշրուլթ օլտուղունտան, պու
սէնէլէրտէ ումուրու հիւրիւմէթ Ման-
տարինլէր մարիֆէթիլլէ իտարէ է-
տիրլըր:

Պու խուսուս հագըքնտա պէյիլէ-
րինտէ սէյլէնիլէն միսալլարտան պա-
ղիլէրինի զիքը իլէ, իֆասէմիզի թէէ-
նիա էտէրիզ:

1. Պիր բէտէր էվլատընը հէր նէ-
րէտէ, վէ նէ վագըթ չաղըրըր իսէ,
էվլատըն պօրծու, հէր շէյի թէրք իլէ
բէտէրի էմիննէ իմթիսալ էթմէք տիր:

2. Պիր էվլատ բէտէրինէ քէնտի
պիննինտէն իքի գաթ պիւսիւք օլան-
լար կիպի իհթիրամ էթմէյէ, վէ իլք
գարընաաշընա քէնտիինտէն 12 եաշ
պիւսիւք նաղարըլա հիւրմէթ, վէ
զըեամ էյլէմէյէ պօրծու տուր:

ՊԱՇ ՄԱՆՏԱՐԻՆ

3. Պիր էվլատ, բէտէր վէ մաստէ-
րինին գուսուրու աախի օլտա, գալէ
աշմամալը, վէ հէր նէվի ճէհա իլէ
սէթը էթմէյէ չաղըլմալը տըր:

4. Պու ալէմտէ իլք կէօզ եաշընը
գուլթուղ պիր բէտէր աէօքմիւշ աիւր:

5. Հէր ֆէնալըղըն քէօրիւ, ֆէնա
էվլատ օլմաղըրգ տըր:

6. էվլատ մուհապպէթինճէ պի
գայա, վէ վաղիֆէսիզ օլան վալիտէյն,
հէր նէվի ֆաղիլէթ պապինտէ զա-
ֆէրեապ օլամաղ:

7. էվլատըղըն հուգուգ, վէ վա-
ղիֆէսինի իիւլալ էտէն շէյ, հուգու-
գու աամէեի մուլիլ աիր:

8. Աթաաշնա իթաէթ, վէ հիւր-
մէթ էտէն էվլատ, հէր հալտէ պէր-
խուրտար օլուր:

9. Բէտէր վէ վալիտէսինի սէնա

էտէն տախի, քէնտխսինին գաար ու շէրէֆինի արթըրըր:

10. Գիմ.քի աթաարնը թահգելը էյլէր խէ, քէնտի համուս վէ հայտիեթինի շիքէսթ էթմիշ օլուր:

11. Պիր էվլատ քէնտի զալպինտէ աթա մուհապպէթի թաշըր խէ, աթալարը չաղըրմագսըղըն սէսլէրինի էշիթմիշ, վէ միւվաճէհէ օլմագսըղըն եիւլլէրինի կէօրմիւշ սայըլըր:

12. Էվլատ աթանըն գախի, սիւսիլէսինին ֆիլիսի, վէ էլինին տէյէնէյի տիր, աթա տախի, էվլատընըն սէպէպի հաեաթը, վէլիի նիմէթի, վէ շան ու շէօհրէթի տիր, պինտէն ալէյհ գարշըլըղըր օլան հիւրմէթ, պուխուսուսլարըն քիլիթ վէ քէմէնտի օլուպ, պունուն հէր հանկըրը նօգսան օլուր խէ ազըտ օրատան գըրըլըր:

Ձինլիլէրին թուհաֆ, թուհաֆ տա գոռուպոռ եմսաշխար Վար տըր. օնլարտան տա պիր գաշընը զիքը էտէլիմ:

1. Պիրիմ գաղարըն տէվէեէ իւրմէսինէ պէնպէթտիլիլ շէյլէրէ անլէրտէ Շուհուհ (¹) քէօրէյի կիւնէշէ գարշը իւրիւեօր տէրլէր:

2. Պիրիմ հան . . . տէմէտէն ճանը չըգար տէտիլիլիլ գօրգաղլարը, օնլար Վուհինին (²) էօքիւղիւ կիպի մահիթապը կէօրիւնճէ սօլումանա պաշլար տէեու խիթիհլա էտէրլէր:

(¹) Ձէհապլարընճա Շուհ պիր էօքեա օլուպ, վէ սինօր տաղլարընըն գաեթ եիւքսէքլիլի ճիհէթիլիլ, կիւնէշ չօգ կէօրիւնիլ իմիշ. իմտի կիւնէշէ ալըշըգ օլմանտ քէօրէքլէր, պիր արալըգտա թուլու էթտիլիլի կէօրիւնճէ, գաշըրմագ իշուհ հէփսի պիրտէն թօփլանըրլար վէ իւրմէյէ պաշլարլար ըմըշ:

(²) Վուի թափընտըղլարը փուլթար-

3. Պիրիմ, վաղըթսըղ իշ կէօրէնլէրէ, «Բրկատըն քէօթիւսիւ եէմէք վագթի իշլէր» եախօտ «Վաղըթսըղ էօթէն խօրոսուն պաշընը քէսէրլէր» տէտիլիլիլ միւշապիհ օլարագ, օնլար տա «Երլտըղլար իլէ էօրթիւնիւր, վէ մահիթապը լուպա գըլըղըր կէեիւր» տէրլէր:

4. Պիրիմ, հէր գաղըպա կիրէնլէրէ, վէ սագալա կիւլէնլէրէ, «Քիմինէ սիթիլ վէ քիմինէ բէշկիր թուլթար» տէմէմիլ կիպի, անլէրտէ «Եաղմուր իլէ եայգար, լուղիկեար իլէ տարար» տէրլէր:

5. Պիրիմ, պիր իշին մէթանէթի իշուհ «Պէն աթըմը չինար աղաճընա պաղլատըմ» տէմէմիլ, օնլարճա «Պէն գուվլէթիմի էօլէ պիր եէրէ վէրտիմ քի, ասիւմանը տախի տէօնտէրիլ» տէեու թաապիր էտէրլէր:

Կէլէլիմ թէշպիհլէրինէ:

1. Կիւնէշ էրքէքլիլին, վէ մահ տիւշիլիլին մէնպաի տիր:

2. Կիւնէշ հաեաթըն պաշը, վէ լուլթլարըն փատիշանը, վէ մահիթապտա սուլթանը տըր. վիւքեալա, վէ վիւղարա մագամընտա օլան սապիթ վէ սէյեարէ երլտըղլարը, պիրլիքտէ իտարէ էտէրլէր:

3. Մէպտէսիլ մէշղուլիէթի սահիպի օլան առէմ, լուղիկեար իլէ կէտիպ կէլէն պուլուլթ կիպի տիր:

4. Խայրխահ, վէ համիեթթեար տտէմլէր, էեամը պահար շիւքիւֆէ-

տան պիրիսի տիր. պունուն տիւնեատա լայ օլունուր պիր չօգ էօքիւղլէրի օլուպ, ըսըճագտան գօրգարլար ըմըշ, վէ մահիթապը կէօրիւնտէ, կիւնէշ տիր զանըյլա տիրտէմլէրինտէն սօլումանա պաշլարլար ըմըշ:

լէրի կիպի, խօշալույւարընը պիւթիւն տիւնեւեա ետեարլար:

5. Պիւեիւք պիր զաթա իլթիճա էթմէք, կիւնէշ ըսըճաղընտա ըսընմադ իշուն, եէր թէհիեէ իլլէմէք կիպի տիր:

6. Ալիմ ատէմլէր, սապահ երլարդլարը կիպի կէօղէ նատիր վուրուրլար:

7. Կէօյ կիւրիւլտիւլէրի պիր պիրի իլէ իթթիֆադ էտէն հիքհասէլէրէ պէնղէր:

8. Լիւզիւմիւղ շէյլէրտէն տօլաբը դուրունտու էտէնլէր, «Կէօյ գուպպէսի իւթիւմէ երգըլըր» տէեու միւսաիմ տէրտ վէ էնտիշէ չէքէն Բէի⁽¹⁾ ազլընտա տըր:

9. Գուտրէթիւնտէն եօգարը իշէ էլ վուրանլար, կիւնէշի ալլամանա չըգան Գուսաֆուէն⁽²⁾ կիպի տիր:

10. Հըրսըր ատէմին սէսի, կէօյ կիւրիւլտիւսիւնէ, վէ մուամէլէսի, կէօյ կիւրիւլտիւսիւնիւն գաւջըսը մագամընտա օլան շաւջըրագա պէնղէր:

Փ Է Ք Ի Ն

Չին մէմալիքինին փաթիթաթըր փէքին տիր, վէ պու իսիմ հիւքիւմէթի շըմալիլէ տէմէք օլուեօր: Փէքին, թաթարիսթանտան Չին մէմալիքինի թէֆրիգ էտէն մէշուր տաղլարտան 20—30 միլ գատար ուզագտա, վէ պիր վասի օվա իւզէրինտէ, վէ 22 թէրպի

(¹) Բէի, էօյլէ պիր միւվէսվիս ատէմ իմիշքի, կէօյ իւթիւմէ երգըլըր տէեու տալիմա էնտիշէ չէքէր, վէ գատալթէթինտէն նէ եէր նէ տէ իշէր իմիշ:

(²) Բէնտի զէհապլարընճա Գուսաֆուէն, կիւնէշի ալլարըմ տէեու, պիր կիւն պաւրգ աղըր ալարագ պիր եիւքսէք տաղա տօղրու չըգիւշը ըմիշ:

Ինկիլիզ միլի վուսաթընտա զաեթթէսիմ, վէ քէսրէթի նուֆուսու ճամի պիր շէհիր տիր:

Մէգըրուր շէհիր իքի ճիհէթէ թագսիմ օլունուպ, ճէհիւպ թարաֆընտա Չինլիլէր, վէ շըմալ թարաֆընտա իսէ թաթարլար իսքիան էթմէքտէ տիլլէր:

Շէհրին հիսարը 30 աեագ իրթիֆաինտէ, վէ 20 աեագ էնլիլիլինտէ, վէ ֆէվզ էլ զաեէ մէթին սիւրէթտէ օլտուղու իլէ պէրապէր, հիսար իւղէրինտէ եէր եէր տէ միւթէատտիս վէ միւքէլլէֆ գաշալարը վար տըր, վէ պու հիսարըն իւղէրինտէ, կէճէ պէքճիլէրի վէ զապիթլէր արապա իլէ տօլաշըր:

Հէր պիր հիսար գափուլարը չիֆթէ, վէ զաեթթէ հէյպէթլի վէ մէթին սիւրէթտէ օլտուղու կիպի, պապը ճէնիւպիտէն թաքի շըմալ գափուսունա գատար իքի ատէտ տիվան եօլարը օլուպ, հէր պիրիսի 120 աեագ էնլիլիլինտէ, վէ տէօրտէր Ինկիլիզ միլի ուզունլուղունտա տըր, վէ պապը ճէնիւպիտէն կիրմէտէ իլք թէսատտիւֆ էտիլէճէք տիվան եօլու ըէսիմտէ կէօրիւնիւր:

Տէրունի շէհիրտէ մէշուր պուրճլար, պէյլիք պինալար, գուպպէլէր, վէ տիքիլի թաշար իլէ պէրապէր, 7 աեատ միւքէլլէֆ փութիւնտէ, վէ այրըճա մահսուր օլարագ իմքէրաթօրա մախսուս պիր տէ ճէսիմ տաիրէ վար տըր:

Փէքինին օ գըթաւընա շէհրի իմքէրաթօրի տէնիլիպ, տէրունիլինտէ միւքէմմէլ վէ միւքէլլէֆ պիր սարայ, վէ պիւթիւն հիւքիւմէթ տաիրէլէրի, սարայ խատէմէլէրինին մահալլէրի,

վէ սարաեա միւթէալիզ օլարագ հէր նէվի էանաֆ պազիրկեան, վէ իշճիւն եերլերի վար տըր:

Շէհրի Իմրէրաթօրի, հիսապը թէրպի իլէ պիր միլ եէր օլուպ, վէ հիսարը տախի 20 աեադ իրթիֆախնտէ օլտըզը, վէ տէրունինտէ իսէ աօլաշարագ պիր ուֆագ չայ ճէրէեան էսիպ,

Փութխանէլէրին էն մէշուրարը պիրիսի կեօյէ, վէ տիկերի եէրէ միւնհասըր տէնիլէնլէր տիր, կէօյէ միւնհասըր օլան փութխանէտէ 7 ատէտ ճէսիմ սարայլար օլուպ, վէ Իմրէրաթօլար պէհէր սէնէ պիր կիւն ալայը վալեա, վէ Ղէյնէթ ու թանթանա իլէ օրատա գուրպան քէսէրլէր:

Փ Է Ք Ի Ն

միւպահ սուեու հէմ իշիլմէյէ վէ հէմ տէ, էթրաֆընը աղաճլար չիլէքլէր վէ չիմէնլէր իլէ թէգէին իթմէյէ եարամագտա իսուլի տէրքեար տըր:

Վէ քէզա պիր թաղըմ տախի սանաի օրմանլար, եալըն գահալըզլար, վէ տէրէճիքլէր օլուպ, նաթ ուրէշիֆշիի ճիհէթ իլէ նազարը թէհայեիւրի ճալիպ տիր:

Եէրէ միւնհասըր օլան փութխանէ իսէ, Իմրէրաթօլարըն քաճ գօնուլմադընն եէվմի Ղէյնէթինէ մախսուս տուր:

(Գուսուրու պահսմա)

«Տիւնեատա տէրուլէրին էն չէթինի պիր չէյէ ազըլ էրիպ տէ կիւճ էրմէմէք, վէ մուալէճէսի իսէ, պուլունուղուն հալէ գանաաթ էթմէք տիր» տէր իտի րահմէթլի պիգիմ ԲէՏէր: